

ტურიზმის პარამეტრები საქართველოში, როგორც სასაზღვრო ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობი ფაქტორი

ქეთევან ქაჯაია, სტუ-ს ასისტენტი-პროფესორი

რეზიუმე

ტურიზმის განვითარება საქართველოს ეკონომიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს. სექტორის წახალისების მიზნით ქვეყანა ინვესტირებს სხვადასხვა სტიმულს სთავაზობს. მათ შორისაა, სასტუმროებში ინვესტირების ინიციატივა და თავისუფალი ტურისტული ზონები.

მიუხედავად მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისისა, საქართველოში ტურიზმის სექტორი ზრდას სწრაფი ტემპებით განაგრძობს. პროგნოზები საკმაოდ ოპტიმისტურია. სწორედ მათი მიხედვით ტურიზმის სექტორში როგორც დასაქმებულთა რაოდენობა, ასევე ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლები ზრდას მომავალ წლებშიც განაგრძობს.

ქვეყანაში ტურიზმის განვითარება პირდაპირ უკავშირდება სასტუმრო ინდუსტრიის განვითარებას. სასტუმრო მომსახურების სფეროს ინდუსტრიალიზაციის შედეგად შეიქმნა მსხვილი, ტექნიკურად და ტექნოლოგიურად კარგად აღჭურვილი სასტუმრო კომპლექსები, კორპორაციები, ქსელები, რომლებიც აერთიანებენ ათასობით სასტუმროს მთელ მსოფლიოში.

ამ ფაქტორების გათვალისწინებით, შეიძლება ითქვას, რომ ასევე მზარდია სასტუმრო ბიზნესი, რადგან იგი დიდწილად ტურიზმის განვითარებაზეა მიბმული და მის წარმატებებს უცვლელად იმეორებს.

საკვანძო სიტყვები: სასტუმრო საქმე, ტურიზმი, თავისუფალი ტურისტული ზონები, „ანარმოე საქართველოში“, ვიზიტორები, ინვესტიცია, რეგიონული განვითარება

Tourism perspectives in Georgia, like promotional factor for hotel business development

Ketevan Kajaia

Summary

The tourism development is one of the important priority of the economy of Georgia. In order to promote the sector, the state offers to investors different stimuli including initiative to invest in hotels and free tourism zones.

In spite of world economic crisis, the tourism sector in Georgia increases with fast paces. Prognosis are quite optimistic. Exactly according to them, the quantity of employed people in tourism sector and also the revenues acquired out of tourism branch continue rise though the subsequent years.

Tourism development in the country is directly connected to the hotel industry development. As of hotel

service field industrialization was created large hotel complexes, corporations, networks, which are technically equipped quite good and they unite the thousands of hotels throughout the world.

Foreseeing these factors, it can be said, that there is also increasing the hotel business, as it is highly bounded to the tourism development and also repeats its success.

Keywords: Hotel business, tourism, free tourism zone, “produce in Georgia”, visitors, investment, regional development.

ტურიზმი ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთ პრიორიტეტად არის მიჩნეული. თუ გადავხედავთ საქართველოს ბუნებას, წარსულს, კულტურას და სხვა ლისშესანიშნაობებს, ვნახავთ, რომ ეს არჩევანი ძალიან ბუნებრივია. ტურიზმი ადამიანის ნებაყოფლობითი, თავისუფალი, დროებითი გადაადგილება საცხოვრებელი ადგილიდან დასვენების, გაჯანსაღების და სხვა მიზნით. ტურიზმისა და საკურორტო საქმიანობა რეგულირდება საქართველოს კანონმდებლობით ტურიზმისა და კურორტების შესახებ.

21-ე საუკუნის დასაწყისისათვის მსოფლიო კულტურასა და ეკონომიკაში ტურიზმი მდგრადი განვითარების დარგად ჩამოყალიბდა, რომელმაც განსაკუთრებული ადგილი დაიმკვიდრა გლობალურ ეკონომიკურ სტრუქტურაში. იმისათვის, რომ ტურიზმმა ეკონომიკური მოგება მოუტანოს ქალაქს, მისი განვითარება უნდა ატარებდეს მდგრად ხასიათს და ამავე დროს თავისი ბუნებით უნდა იყოს დამზოგავი. ტურიზმის განვითარების თვალსაზრისით განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს განსახლების სისტემის, დასახლებათა ტრადიციულ არქიტექტურას და ისტორიულ-კულტურულ მემკვიდრეობას.

პარალელურად ტურიზმის განვითარებას სჭირდება გარკვეული ინფრასტრუქტურული კომპონენტების არსებობა, რომლის გარეშეც შეუძლებელი იქნება უმნიშვნელო განვითარებაზე საუბარიც კი. ეს არის მიწებისა და მომსახურების ინფრასტრუქტურა - დაბინავებისა და კვების ადგილები; სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურა და მომსახურება, ადგილობრივი საინჟინრო-ტექნიკური ინფრასტრუქტურა - წყალმომარაგება, ელექტროგაყვანილობა, კომუნიკაცია, კანალიზაცია და მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვა; ასევე, მოგზაურობების ორგანიზება - ტუროპერატორები, ტურაგენტები და გიდები; საზოგადოდ ცნობილია, რომ საქართველოს ბუნებრივ-კლიმატური მრავალფეროვნებიდან დიდი

ტურისტული პოტენციალი გააჩნია. ამ ტურისტულ შესაძლებლობებს განსაზღვრავს: 1. შავი ზღვის სანაპირო ზოლი, რომლის სიგრძე 318 კმ.-ია. იგი წარმოადგენს მასობრივი ტურიზმის განვითარების ერთ-ერთ ძირითად საფუძველს. 2. დიდი და მცირე კავკასიონის მთაგორები. დიდი კავკასიონი გადაჭიმულია შავიდან კასპიის ზღვამდე და სიგრძით 1500კმ-ს აღწევს. საქართველოს მთები უაღრესად ხელსაყრელია სამთო-სათხილამურო ტურიზმისა და ალპინიზმის განვითარებისათვის. 3. კურორტები: ქვეყანაში 102 კურორტი და კარგი საკურორტო პერსპექტივების მქონე 182 საკურორტო ადგილია.

მსოფლიო ტურიზმისა და მოგზაურობის საკონსულოს მონაცემებით, საერთაშორისო ტურიზმზე მოდის მსოფლიო მთლიანი შიდა პროდუქტის 10%; კერძო მომსახურების 10,9%; მსოფლიო ინვესტიციების 11,8%; ტურისტების მიერ უცხო ქვეყანაში მოგზაურობისას ხხარჯება 600 მილიარდზე მეტი აშშ დოლარი;

საქართველოს გეოგრაფიული მდებარეობა, კლიმატური პირობები, ქვეყნის ბუნების მრავალფეროვნება, ისტორიული და კულტურული ძეგლები მნიშვნელოვან საფუძველს წარმოადგენს ტურიზმის განვითარებისათვის. რისი გამოხატულებაცაა ის, რომ 1988 წლის მონაცემებით ქვეყანაში ჩამოდიოდა 4 მლნ-ზე მეტი ტურისტი და დამსვენებელი. ცნობილი მოვლენების გამო საქართველოში 1990 წლიდან დაიწყო ტურისტული ინდუსტრიის ვარდნის პროცესი. მისი რეაბილიტაცია ძალიან გვიან, 12-13 წლის შემდეგ დაიწყო.

ქვეყანაში ტურიზმის განვითარება პირდაპირ უკავშირდება სასტუმრო ინდუსტრიის განვითარებას. სასტუმრო მომსახურების სფეროს ინდუსტრიალიზაციის შედეგად შეიქმნა მსხვილი, ტექნიკურად და ტექნოლოგიურად კარგად აღჭურვილი სასტუმრო კომპლექსები, კორპორაციები, ქსელები, რომლებიც აერთიანებენ ათასობით სასტუმროს მთელ მსოფლიოში. ისინი უზრუნველყოფენ წარმოებისა და კაპიტალის კონცენტრაციისა და ცენტრალიზაციის მაღალ დონეს, ტურისტული მომსახურების საერთაშორისო სტანდარტების დამკვიდრებასა და გავრცელებას. მცირე, ე.წ. საოჯახო სასტუმროებმა, ტურისტული ბაზრის „მეორე პლანზე“ გადაინაცვლა და დაიკავა თავისი მოცულობისა და პოტენციალის შესაბამისი მარკეტინგული ნიში. სერიოზული ევოლუციური ცვლილებები განიცადა არა მხოლოდ სასტუმროთა მართვის პრინციპებმა და მეთოდებმა, არამედ, თვით სასტუმრო პროდუქტმაც. იგი გახდა მაღალტექნოლოგიური და მომხმარებელზე სრულად ორიენტირებული. თანამედროვე სასტუმრო სანარმოები მკაცრი კონკურენციის პირობებში ფუნქციონირებენ. კონკურენციას კიდევ უფრო ამწვავებს ახალი კომპანიების გამოჩენა, ბაზრის სეგმენტაციის პროგრესული მარკეტინგული სტრატეგიების გამოყენება. კომპანიების გაერთიანება აძლევთ მათ მთელ რიგ უპირატესობებს - საბაზრო წილის გაზრდის, ახალი სეგმენტების მოპოვების, მარკეტინგული დანახ-

არჯების შემცირების, კორპორაციული პროგრამების შემუშავების, სასტუმრო პროდუქტების წინ ნაწევისა და კადრების მომზადების საშუალებას.

თანამედროვე სასტუმრო — ტურისტთა განთავსების კოლექტიური საშუალებაა ერთიანი ხელმძღვანელობით, ნომრების განსაზღვრული რაოდენობით, დაჯგუფებული კატეგორიებად მომსახურების სპექტრის, დონისა და სასტუმროს მოწყობილობის შესაბამისად. 6 უნდა აღინიშნოს, რომ სასტუმროთა საქმიანობით მრავალი სუბიექტი - ფიზიკური და იურიდიული პირები, სახემწიფოცაა დაინტერესებული.

ვიდრე სასტუმროების თემას გავაგრძელებთ, უნდა შევეხოთ ტურისტული ნაკადების საკითხს. ტურიზმის დეპარტამენტის ინფორმაციით, წელს საქართველოში 5 თვეში საერთაშორისო მოგზაურთა და ტურისტების რეკორდული რაოდენობა დაფიქსირდა.

2016 წლის მაისის თვის მონაცემებით, საქართველოს 522,359 საერთაშორისო მოგზაური ეწვია, ზრდა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 14,9%-ია.

მაისის თვის მაჩვენებლებით იმ უცხოელი მოგზაურების, ანუ ტურისტების რიცხვმა, რომლებმაც 24 საათი და მეტი დაჰყვეს საქართველოში, 204,714 შეადგინა. ზრდა +24.3%-ია.

2016 წლის მაისი — ყველაზე მეტი ვიზიტი კვლავ თურქეთიდან (+6.8%), აზერბაიჯანიდან (+18.6%), სომხეთიდან (+3.9%), რუსეთიდან (+18.7%) და უკრაინიდან (+30.9%) განხორციელდა.

ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის მონაცემებით, პოზიტიური ტენდენცია ნარჩუნდება ევროკავშირის ქვეყნების მიმართულებიდან, საიდანაც საქართველოში ჩამოსვლების რაოდენობის ზრდის კუთხით, მაისში გამოირჩეული იყო ლატვია +64%, პოლონეთი +30%, გერმანია +29% და ლიტვა +21%. განსაკუთრებული ზრდა დაფიქსირდა შემდეგი ქვეყნებიდან: ინდოეთი +319%, ირანი +300%, ისრაელი +122%, ომანი +149% და საუდის არაბეთი +85%.

საერთაშორისო მოგზაურების ზრდა დაფიქსირდა 5 თვის მონაცემებითაც, საერთაშორისო მოგზაურების ჯამურმა რაოდენობამ 2,119,275 შეადგინა, ზრდა კი +15.3%-ია. ტურისტული ვიზიტების რაოდენობამ 782,814 შეადგინა, რაც +18.8%-ით მეტია წინა წლის ანალოგიური პერიოდის მონაცემზე.

2016 წლის იანვარი-მაისის პერიოდში ყველაზე მეტი ვიზიტი აზერბაიჯანიდან (+22%), თურქეთიდან (+6.6%), სომხეთიდან (+2.8%), რუსეთიდან (+19.6%) და უკრაინიდან (+23.8%) განხორციელდა.

პოზიტიური ტენდენცია ნარჩუნდება ევროკავშირის ქვეყნების მიმართულებიდან, საიდანაც საქართველოში ჩამოსვლების რაოდენობის ზრდის კუთხით, იანვარ-მაისში აღსანიშნავი იყო ლატვია +35%, იტალია +22%, პოლონეთი +15% და საფრანგეთი +10%. განსაკუთრებული ზრდა ფიქსირდება შემდეგი ქვეყნებიდან: ირანი (+361%), ინდოეთი (+335%), ომანი (+329%), ისრაელი (+113%), არაბთა გაერთიანებული საამიროები (+69%), ბელორუსი

(+46%), უზბეკეთი (+41%), ყაზახეთი (+25%) და მოლდოვა (+22%).

2015 წლის ჯამური მონაცემებით, უცხოური ტურიზმიდან შემოსავალი საქართველოში შეადგენდა 1.94 მილიარდ დოლარს (ზრდა +8.3), რაც 149 მილიონით მეტია წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე.

ტურიზმის წილი მთლიან შიდა პროდუქტში 2015 წლის ჯამური მონაცემებით შეადგენს 6.7%-ს. ზრდა წინა წელთან შედარებით +16.2%-ია.

2015 წლის მაისის თვეში დაფიქსირდა საერთაშორისო შემოსვლების რეკორდული მაჩვენებელი. რეკორდულია ასევე 2016 წლის 5 თვის ჯამური მონაცემიც.

2016 წელს ხუთი თვის საერთაშორისო შემოსვლების ჯამურმა მაჩვენებელმა პირველად გადააჭარბა ორ მილიონ ვიზიტს.

არა მარტო შარშან და წელს, ზოგადად, საერთაშორისო მოგზაურების რიცხვის მკვეთრი ზრდა საქართველოშიც აღინიშნება. ზრდის ტემპის თვალსაზრისით საქართველო ერთ-ერთი მოწინავე ქვეყანაა. მაგალითად, 2011 წელს უცხოელთა რაოდენობამ 2 822 363 შეადგინა, რაც 39%-იან ზრდას წარმოადგენს, წინა წელთან შედარებით. 2012 წელს უცხოელ მოგზაურთა რაოდენობა 56% გაიზარდა და 4 389 256 მიაღწია, ხოლო 2013 წლის მონაცემებით ტურისტების რაოდენობა, წინა წელთან შედარებით გაიზარდა 60%-ით. წლევანდელი ხუთი თვის მონაცემები კი თითქმის იგივეა, რაც 2011 წლის მაჩვენებლები. რაკი ზაფხული წინ არის, უნდა ვივარაუდოთ, რომ ეს მაჩვენებელი შესაძლებელია გასამმაგდეს კიდევ.

ამ სტატისტიკის საფუძველზე, საქართველოს ტურიზმის სექტორის ზრდის ტემპი ბოლო წლებში უსწრებს მსოფლიო ტურიზმის ზრდის მაჩვენებელს. ეს ფაქტი დასტურდება მსოფლიო მოგზაურთა შორის საქართველოში ჩამოსულთა წილის შეფასებით. მაგალითად, მთლიან საერთაშორისო მოგზაურთა შორის საქართველოს სტუმართა წილი 2007 წლიდან 2012 წლამდე 0.12%-დან 0.29%-მდე გაიზარდა.

სტატისტიკა აჩვენებს, რომ საერთაშორისო მოგზაურების უდიდესი ნაწილი ივლისსა და აგვისტოში სტუმრობს საქართველოს. თურქეთი, აზერბაიჯანი და სომხეთი მოგზაურთა რაოდენობის მხრივ პირველ სამეულს წარმოადგენს. ამ ქვეყნებზე საქართველოში საერთაშორისო მოგზაურების დაახლოებით 76% მოდის.

ოფიციალური ინფორმაციით, 2016 წლის ორი თვის მონაცემებით, წინა წელთან შედარებით საქართველოში 16-პროცენტით მეტი საერთაშორისო ვიზიტორი შემოვიდა. ტურიზმის წილი მთლიან შიდა პროდუქტში შეადგენს 7%-ს, ტურიზმის სფეროსთან დაკავშირებული დასაქმების წილი საერთო სამუშაო ადგილების რიცხვის დაახლოებით 11 %-ს უტოლდება. 2014 წელს ქვეყნის ეკონომიკაში ტურიზმის სფეროდან შემოსული თანხა 1.8 მილიარდ დოლარს გაუტოლდა, 2015 წლის პირველი სამი კვარტლის მონაცემებით კი ტურისტული მომსახურებების ექს-

პორტის ჯამურმა ღირებულებამ 1.5 მილიარდი აშშ დოლარი შეადგინა. 2009-2014 წლების შუალედში ტურიზმის ექსპორტის საშუალო ყოველწლიური ზრდის მაჩვენებელი 27%-ს შეადგენდა. შესაბამისად, ტურიზმი ცალსახად წარმოადგენს საქართველოში უცხოური ვალუტის შემოდინების მნიშვნელოვან წყაროს.

საქსტატის მონაცემებით, შარშან ყველაზე მეტი ვიზიტორი თბილისს ჰყავდა, 24%, მეორე ადგილზეა იმერეთი, 21%, მესამეზე - აჭარა, 10%, შემდეგ კახეთი, სვანეთი და ა.შ.

სასტუმროების ბაზარზე ამჟამად აჭარის ზღვისპირა რეგიონი და თბილისი დომინირებს. სულ საქართველოს ტერიტორიაზე 1051 განთავსების საშუალებაა 34 751 საწოლი ადგილით. საწოლების რაოდენობის მხრივ პირველ ადგილზე აჭარის რეგიონია. მათი რაოდენობის 63% სასტუმროებზე მოდის. შემდეგ არის სასტუმრო სახლები (16%) და საოჯახო სასტუმროები (16%).

როგორც უძრავი ქონების მართვის სერვისების კომპანია „კოლიერსის“ კვლევაშია აღნიშნული, ბათუმში სასტუმროს ვიზიტორთა რაოდენობა მნიშვნელოვნად გაიზარდა 2009 წლიდან მოყოლებული. კვლევის თანახმად, ბათუმში საცხოვრებელი ერთეულის რაოდენობა 2013 წელთან შედარებით, შარშან 29-ით გაიზარდა, ოთახების - 873-ით, საწოლების კი - 1 772-ით. „დატვირთვის მხრივ ყველაზე მაღალი მაჩვენებლით გამოირჩევა ადგილობრივი მაღალი და საშუალო კლასის სასტუმროები (54%), საერთაშორისო სასტუმროები კი 40%-ით. საშუალო დღიური ფასით ყველაზე ძვირი საერთაშორისო მაღალი კლასის სასტუმროებია - 139 დოლარი, ადგილობრივი მაღალი და საშუალო კლასის სასტუმროების საშუალო დღიური ფასი კი 90 დოლარს შეადგენს, რაც ალბათ საერთაშორისო სასტუმროების მაღალი ფასით არის განპირობებული“, - ნათქვამია „კოლიერსის“ კვლევაში.

კვლევის თანახმად, 2014 წელს წინა წლის მაჩვენებელთან შედარებით, თბილისში საცხოვრებელი ერთეულების რაოდენობა 17-ით, ოთახების - 555-ით, საწოლების კი 1 385-ით გაიზარდა. 2015 წელს თბილისში ხუთი სასტუმროს მშენებლობა დასრულდა, რომელმაც მიწოდება 484 ოთახით გაზარდა. „თბილისში ყველაზე მეტად დატვირთული საერთაშორისო საშუალო კლასის ბრენდული სასტუმროებია (75%), რომელსაც მოსდევს საერთაშორისო მაღალი კლასის ბრენდები - 74%. საშუალო დღიური ფასის მაჩვენებელი კი პირიქით არის - ლიდერობს საერთაშორისო მაღალი კლასის სასტუმროები (203 დოლარი), საერთაშორისო საშუალო კლასის სასტუმროებში კი ეს მაჩვენებელი 127 დოლარია“, - აღნიშნულია კვლევაში.

კვლევის თანახმად, საქართველოში ვიზიტორთა დაახლოებით 60% სასტუმროს ტიპის საცხოვრებელსა და დაქირავებულ ბინაში ჩერდება. საერთო ჯამში, უცხოელი ვიზიტორების 43% სასტუმროებს ამჯობინებს, 34% - კერძო სახლებში ან მეგობარ-

ნათესავებთან რჩება.

2015 წლის დასაწყისისთვის, საქართველოში 777 სასტუმრო და 14 400 სასტუმრო ნომერი იყო. უახლოეს წლებში ბათუმში რამდენიმე ახალი: დიდი და საშუალო ზომის სასტუმროების გახსნა იგეგმება. თბილისის 170 სასტუმროში 7 ათასი საწოლია. მომავალ 3 წელიწადში თბილისში ახალი სასტუმროები აშენდება, სადაც 1000 საწოლი იქნება. დედაქალაქში ფუნქციონირებს და უახლოეს მომავალში დაგეგმილია ისეთი ბრენდი სასტუმროების გახსნა, როგორიცაა: Rixos, Millenium Hotel, Park Inn, Rooms Hotel Tbilisi, InterContinental და Hilton Garden Inn. baTumSi ki - Kempinski, Holiday Inn, Hilton, Swiss Hotel, Babylon Tower, Cubic Tower and Gazelli, Turkish association Mersin Tourism.

ამის მიუხედავად, როგორც დედაქალაქის მერი აცხადებს, თბილისის მომავალ წელს ექნება 4 ათასი სასტუმრო ოთახის დეფიციტი. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ სასტუმროების ბიზნესი კიდევ უფროა გააქტიურდება და არა მხოლოდ თბილისსა და აჭარაში. ამ მხრივ საგრძნობი გამოცოცხლება რეგიონებში, საკურორტო ზონებში.

თუმცა სასტუმრო ბიზნესი რეგიონებში არსებულ პრობლემებზე საუბრისას აცხადებს, რომ ხელისუფლებამ უნდა გაითვალისწინოს მათი მთავარი მოთხოვნა. ისინი სახელმწიფოს სეზონური გადასახადის დაწესებას სთხოვენ. სასტუმროებს, რომლებიც საქართველოს რეგიონებში მდებარეობს და ტურისტული სეზონიდან გამომდინარე მუშაობა 2-3 თვე აქვთ სახელმწიფოსთვის ქონებისა და მოგების გადასახადის გადახდა 12 თვის მანძილზე უწევთ. სასტუმროებისა და რესტორნების ფედერაციის დამფუძნებლის შალვა ალავერდაშვილის თქმით, რეგიონებში დაწესებული საგადასახადო სისტემა კურორტებს ინვესტირებისთვის არამომზიდველს ხდის. პრობლემას წარმოადგენს კომუნალური გადასახადებიც და გართულებული ბიუროკრატიული მექანიზმიც.

“იმის გარდა, რომ სეზონურობიდან გამომდინარე გადასახადს კომპანია იხდის 12 თვე, მიუხედავად იმისა, რომ მუშაობა არის მხოლოდ 2-3 თვე, პრობლემა კომუნალური გადასახადებიც. აბსოლუტურად არარენტაბელურია სეზონურ ადგილებში გესტჰაუზების და სასტუმროების გახსნა. ინვესტირებისთვის საქართველოს სეზონური რეგიონები არამომზიბლავი ხდება. რეგულაციების მიხედვით საქართველო ერთ-ერთი ცუდი ადგილია სასტუმრო ბიზნესის დასაწყებად. საგადასახადო სისტემის გარდა საკმაოდ რთულია რეგიონებში შეძენილი საკვების გაფორმება, საკმაოდ რთული ადმინისტრაციული პროცედურებია, რომელიც ბიზნესს ხელს უშლის.

რეგიონებში სახელმწიფო ინვესტორს მარკეტინგულ ღონისძიებებსაც კი არ სთავაზობს. ინვესტორი დგება დილემის წინაშე — ჩავიდეს ქვეყანაში, რომელსაც ცნობადობა დიდი არ აქვს, უნდა დახარჯოს ფული ინფრასტრუქტურაში და შემდეგ რამდენიმე მილიონი უნდა დახარჯოს იმავე რეგიონის მარ-

კეტინგულ ღონისძიებებში. სწორედ ამიტომ საქართველოს რეგიონები არც ერთი ინვესტირების მიმზიდველი არ არის”, — შალვა ალავერდაშვილი.

სასტუმრო ინდუსტრიის შემდგომი განვითარების მიზნით, მთავრობის გადაწყვეტილებით, რეგიონებში მცხოვრები მოსახლეობისთვის პროგრამის „წარმოე საქართველოში“ ფარგლებში ახალი კომპონენტი „უმასპინძლე საქართველოში“ ამოქმედდა. პროგრამის მონაწილეებს შეეძლება, ისარგებლონ ახალი სასტუმრო ინდუსტრიის განვითარების კომპონენტით, შესაბამისად, წამოიწყონ საკუთარი ბიზნესი, მოიზიდონ მეტი დამსვენებელი, შექმნან სამუშაო ადგილები და ხელი შეუწყონ რეგიონის განვითარებას.

როგორც საქართველოს მთავრობაში განმარტავენ, აღნიშნული კომპონენტის დახმარებით, იმ კომპანიებს, რომელთაც უნდათ სასტუმროების განვითარება, შეეძლება, მიიღონ სახელმწიფოს მხრიდან კომერციულ ბანკში აღებული სესხის პროცენტის თანადაფინანსება პირველი ორი წლის განმავლობაში, ასევე თანაუზრუნველყოფა სესხის 50%-ის ოდენობით.

აღნიშნული მექანიზმი მენარმისთვის შესაძლებელს ხდის, ისარგებლოს ბიზნესისთვის აუცილებელი შეღავათიანი საკრედიტო რესურსით და ბანკების მხრიდან უზრუნველყოფის ნაწილში ამცირებს პროექტის შეფასების რისკებს, რითაც მენარმეს უფრო უადვილებს კომერციული ბანკის სესხის მიღების პროცესს.

პროგრამის ფარგლებში დაინტერესებულ მენარმეს შეუძლია საქართველოს ნებისმიერ რეგიონში, თბილისისა და ბათუმის გარდა ააშენოს ახალი სასტუმრო, მოახდინოს არსებული ინფრასტრუქტურის გაფართოვება/გადაიარაღება, ასევე, გააფორმოს ფრენჩაიზინგის ხელშეკრულება სასტუმროს საერთაშორისო ოპერატორთან და შემოიყვანოს უცხოური ბრენდი ქართულ ბაზარზე. სასტუმრო ინდუსტრიის განვითარების კომპონენტი რეგიონული მენარმეებისათვის ხელმისაწვდომს ხდის ფინანსებსა და საკონსულტაციო მომსახურებას და ამასთანავე ემსახურება საერთაშორისო ბრენდების გამოცდილების დანერგვას.

ტურიზმის სააგენტოს მონაცემებით, ტურიზმის წილი მთლიან შიდა პროდუქტში, 2015 წლის ჯამური მონაცემებით, შეადგენს 6.7 %-ს, რაც ნიშნავს, რომ ზრდა, წინა წელთან შედარებით, +16.2%-ია. 2016 წელს ხუთი თვის საერთაშორისო შემოსვლების ჯამურმა მაჩვენებელმა პირველად გადააჭარბა ორ მილიონ ვიზიტს.

ვიზიტორების 73% რჩება ღამისთევით, ხოლო სასტუმროს მომსახურებით სარგებლობს ვიზიტორთა - 26.3%. დღეისათვის თბილისში ვიზიტორთა საშუალო მაჩვენებლის (წლის განმავლობაში - 3160260 ვიზიტორი) სასტუმროების მომსახურებით სარგებლობს (3160260 x 26,3%) — 831150 ვიზიტორი. აქედან „მიჩელინის ვარსკვლავების“ სტანდარტით გათვალისწინებული, თბილისის 5* და 4* სასტუმ-

როგორც კლასში, ძირითადად, თავსდებიან ე.წ. „საქმიანი“ (ბიზნესის და საკონფერენციო) ტურიზმის ხაზით ჩამოსული ტურისტები. აღნიშნული ტურისტების კატეგორიის წელიწადში საშუალო რაოდენობა შეადგენს - 66500 ტურისტს.

პრაქტიკამ აჩვენა, რომ ტურისტების ყველაზე დიდი მოთხოვნა სწორედ საშუალო დონის სასტუმროებზე მოდის. თუმცა, ამ მხრივ საქართველოში დიდი არჩევანი ნამდვილად არ არის.

უძრავი ქონების მართვის სერვისების კომპანია „კოლიერს ინტერნეიშენალის“ კვლევების მიხედვით, საქართველოში სასტუმროების ბიზნესის თვალსაზრისით ასეთი მდგომარეობაა: 16,786 სასტუმრო ოთახი და 39,108 სანოლი. ოთახების მიწოდებით ლიდერი ქალაქებია: თბილისი - 21% და ბათუმი - 15%. 2015 წლის ბოლომდე კი ოთახების მიწოდება 2,635 ერთეულით გაიზარდა. კომპანიის ინფორმაციით, თბილისში ეკონომიკის სასტუმროების საერთაშორისო ბრენდები წარმოდგენილი არ არის. ბაზარზე ამ სეგმენტის მხოლოდ ადგილობრივი სასტუმროებია და თბილისს ამ სეგმენტში ბაზრის დაახლოებით 38% უკავია.

როგორც უძრავი ქონების მართვის სერვისების კომპანია „კოლიერს ინტერნეიშენალის“ წარმომადგენელი, ზაზა ბაიაძე აცხადებს, სასტუმროების ნაწილში ყველაზე დიდი მოთხოვნა სამეზობრო სასტუმროებს და ე.წ. ბაჯეტ, ანუ ეკონომიკის სასტუმროებზე მოდის. კომპანია შენობას იმ პარამეტრებით აშენებს, რაც ბაზარზე კონკრეტული ოპერატორის შემოსავანად არის საჭირო. შემდეგ მართვაში გადასცემს საერთაშორისო ოპერატორებს, რომლებიც ევროპასა და ამერიკაში სამეზობრო სასტუმროებს მართავენ. აქამდე ჩვენთან სამეზობრო სასტუმროები არ იყო, მხოლოდ ძვირადღირებული და საოჯახო ტიპის სასტუმროები მოქმედებდნენ.

4-5-ვარსკვლავიან სასტუმროში გაჩერების სურვილი ტურისტების დიდ ნაწილს არ აქვს. ისინი საშუალო დონის სასტუმროებს ეძებენ, რისი ნაკლებობაც ქვეყანაში ნამდვილად არის. გაცილებით დიდი მოთხოვნაა ბაჯეტ ტიპის სასტუმროებზე. ბოლო ერთი წელია, რაც შესაბამისი საინვესტიციო ჯგუფები ამ კუთხით აქტიურად მუშაობენ. ქვეყანაში სამეზობრო სასტუმროების მშენებლობები საკმაოდ წარმატებულად მიმდინარეობს, ზოგი უკვე დასრულების ფაზაშია, ზოგიც ახლა დაიწყო. ვფიქრობ, 2016 წლის ბოლომდე ამ ტიპის საკმაოდ ბევრი სასტუმროს მშენებლობა დასრულებული და ექსპლუატაციაში შესული იქნება, რაც ტურიზმის განვითარებას ხელს კიდევ უფრო შეუწყობს.

ხუთვარსკვლავიანი სასტუმროები ყველა ქვეყანაში რაოდენობრივად ჩამოუვარდება სამეზობრო სასტუმროებს. 5-ვარსკვლავიანი სასტუმროებით ტურისტების მხოლოდ მცირე ნაწილი სარგებლობს. ვერ ვიტყვით, რომ მხოლოდ ტურიზმზეა ორიენტირებული ასეთი ტიპის სასტუმროები, ისინი მეტწილად ბიზნეს და სახელმწიფო დელეგაციების შეხვედრებისთვის არის გათვლილი. რაც შეეხება ბაჯეტებს და სამეზობრო

ლაზიან სასტუმროებს, ეს დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად არის განვითარებული ტურიზმი. შეიძლება ითქვას, რომ გარკვეულწილად ტურიზმის განვითარებამ, უფრო ზუსტად ტურისტული ნაკადის ზრდამ, ბოლო 5-6 წლის განმავლობაში საგრძნობლად გაუსწრო ინფრასტრუქტურულ განვითარებას ამ სფეროში. ტურისტების 70-80% საშუალო დონის მომხმარებელზე მოდის, რომელსაც თანხის გადახდა ხუთვარსკვლავიანში არ სურს და უპირატესობას სამეზობრო სასტუმროს ანიჭებს. აგვისტოს ომის შემდეგ ეს სფერო მეტ-ნაკლებად განვითარდა. საქართველოში მეტი ვიზიტორი ჩამოდის. შესაბამისად, მეტი ნომერია საჭირო. თუმცა, საშუალო კლასის სასტუმროს არარსებობა ტურისტს იძულებულს ხდის, რომ დაბალი კლასის სასტუმროში წავიდეს ან პირიქით, მაღალი კლასის და იმაზე მეტი გადაიხადოს, ვიდრე სურს.

„უფრო რთული სიტუაციაა რეგიონებში. რიგ ტურისტულ ადგილებში სამეზობრო სასტუმროები კი არა, შეიძლება საოჯახო ტიპის სასტუმროც არ იყოს. უძრავი ქონების ეს სეგმენტი ასათვისებელია. ტურიზმის თვალსაზრისით, მეტ-ნაკლებად კახეთია განვითარებული. უბეში გათვლებით, 10-დან 7 ტურისტი ჯერ კახეთში მიდის და შემდეგ სხვა ადგილებში. კახეთი საბაზისო პაკეტივით არის ტურისტებისთვის. ამან გამოიწვია ამ რეგიონის განვითარება. ზოგადად ბაჯეტ ტიპის სასტუმრო ქვეყანას აკლია. ეს მომგებიანი ბიზნესია და საჭიროა მისი განვითარება. ყველაფერს სახელმწიფოს ვერ მოთხოვ. მართალია, ჩავარდნილი რეგიონი უნდა წაახალისო, თუმცა მიმაჩნია, რომ კახეთი, ყაზბეგი და სვანეთი ამას აღარ საჭიროებს. იქ ეს სფერო საკმაოდ განვითარებულია“, აცხადებს ზაზა ბაიაძე.

როგორც საქსტატის ინფორმაციაშია, 2014 წლის ოთხი კვარტლის მონაცემებით, სასტუმროების და რესტორნების სექტორის ბრუნვის მოცულობამ 730.1 მლნ. ლარი შეადგინა, რაც ბიზნეს სექტორის ბრუნვის 1.6%-ს შეადგენს. 2013 წელს აღნიშნული მაჩვენებელი 787.4 მლნ. ლარს გაუტოლდა. 2014 წლის ოთხი კვარტლის მონაცემებით სასტუმროების და რესტორნების სექტორის გამოშვება 718.6 მლნ. ლარს გაუტოლდა, რაც ბიზნეს სექტორის გამოშვების 3%-ს შეადგენს. 2015 წლისთვის ბრუნვის მოცულობამ თითქმის მილიარდ ლარს მიაღწია, რაც მკვეთრად აღემატება 2014 წლის მონაცემებს. წინასწარი ინფორმაციით, ეს მაჩვენებელი წლის ბოლოსთვის კიდევ უფრო მაღალი იქნება.

ხელისუფლება ცდილობს, გარკვეული ნაბიჯები გადადგას სასტუმროს ბიზნესის წასახალისებლად. როგორც ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრი დიმიტრი ქუმსიშვილი მიიჩნევს, პროგრამის — „ანარმოე საქართველოში“ ახალი კომპონენტი — „უმასპინძლე საქართველოში“ სასტუმროების ინდუსტრიის განვითარებას შეუწყობს ხელს. აღნიშნული კომპონენტის დახმარებით იმ კომპანიებს, ბიზნესმენებს, რომლებსაც უნდათ სასტუმროების ბიზნესის განვითარება, შესაძლებლობა

ექნებათ, რომ სახელმწიფოს მხრიდან კომერციულ ბანკში აღებული სესხის პროცენტის თანადაფინანსება მიიღონ პირველი ორი წლის განმავლობაში, ასევე თანაუზრუნველყოფა სესხის 50%-ის ოდენობით.

“მინდა აღვნიშნო, რომ ეს კომპონენტი ეხება არა მხოლოდ ახალ სასტუმროებს, არამედ იმათაც, რომლებიც დღეს უკვე არსებობს, თუმცა უნდათ გაფართოება. შესაბამისად, ეს იძლევა იმის შესაძლებლობას, რომ დღეს არსებულმა ბიზნესმომთამაშეებმა ასევე გააფართოონ და გაზარდონ თავიანთი ბიზნესი”, — განაცხადა დიმიტრი ქუმსიშვილმა.

მისივე თქმით, პროექტის თანახმად სახელმწიფო ხელს შეუწყობს ასევე საერთაშორისო ბრენდის შემოსვლას და იმ ფრენჩაიზის გადასახადს, რომელიც საერთაშორისო ბრენდის შემოსვლას მოჰყვება ხოლმე პირველი ორი წლის განმავლობაში გარკვეული ლიმიტის ფარგლებში დაფინანსებით. როგორც დიმიტრი ქუმსიშვილმა აღნიშნა, დღეს ტურიზმი 180 000-ზე მეტ სამუშაო ადგილს ქმნის.

„ეს არის მილიარდ რვაასი მილიონის შემოსავალი ჩვენი ქვეყნის საგადასახდლო ბალანსში. ჩვენი სტრატეგიის მიხედვით, იმისთვის, რომ ჩვენ ხუთ მილიარდ ხუთასი მილიონს მივაღწიოთ საგადასახდლო ბალანსში შემოსავალს და 330 000 ადამიანზე მეტი გვყავდეს დასაქმებული ტურიზმის დარგში, ამისთვის ასეთი წამახალისებელი პროგრამები შეიქმნება და ხელი შეეწყობა ტურიზმის განვითარებას“, — განაცხადა დიმიტრი ქუმსიშვილმა. მისივე თქმით, აღნიშნული კომპონენტი არ ვრცელდება ბათუმთან და ქუთაისთან მიმართებაში.

„ერადერთი ბათუმი არის, სადაც ჩვენ დიდი მოთხოვნა გვაქვს ტურიზმის განვითარების და შესაბამისად, ამ მიმართულებით ჩვენ მიწოდებაც გვაქვს და მოთხოვნაც. იგივე სიტუაციაა თბილისში. რაც შეეხება ყველა დანარჩენ მიმართულებას, აქ პროექტი ჩვეულებრივად იმუშავებს“, — განაცხადა დიმიტრი ქუმსიშვილმა.

თვალსაჩინოა, რომ ბოლო პერიოდში მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგა ზოგადად ბაზრის ლიბერალიზაციისათვის. აღნიშნული ქმედებების შედეგად ფრენებისა და მგზავრების რიცხვი მკვეთრად გაიზარდა. ამჟამად საქართველოს ბაზარზე რამდენიმე მსხვილი ავიაკომპანია ოპერირებს: Georgian Airways, Turkish Airlines, Lufthansa, BMI, Czech Airlines, China Southern Airlines, Qatar Airways, Alitalia, AZAL, Air Baltic, LOT, Air Astana, Belavia, Ukraine International Airlines, Aerosvit, Estonian Air, Pegasus, Fly Dubai, Fly Georgia და სხვა.

ტურიზმის განვითარება საქართველოს ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს. სექტორის წახალისების მიზნით ქვეყანა ინვესტირებს სხვადასხვა სტიმულს სთავაზობს. მათ შორისაა სასტუმროებში ინვესტირების ინიციატივა და თავისუფალი ტურისტული ზონები.

მიუხედავად მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისისა, საქართველოში ტურიზმის სექტორი ზრდას სწრაფი ტემპებით განაგრძობს. პროგნოზები საკმაოდ ოპტი-

მისტურია. სწორედ მათი მიხედვით ტურიზმის სექტორში როგორც დასაქმებულთა რაოდენობა, ასევე ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლები ზრდას მომავალ წლებშიც განაგრძობს.

შესაბამისად, შეიძლება ითქვას, რომ ასევე მზარდია სასტუმრო ბიზნესი, რადგან იგი დიდწილად ტურიზმის განვითარებაზეა მიმართული და მის წარმატებებს უცვლელად იმეორებს.

ტურიზმის პერსპექტივები საქართველოში, როგორც სასტუმრო ბიზნესის განვითარების ხელშემწყობი ფაქტორი

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. კონსტანტინე აბულაძე, სასტუმრო საქმის საფუძვლები, 2008 წელი
2. გიორგი რაჯებაშვილი, ტურიზმის განვითარება საქართველოში, 2012 წელი
3. საქსტატის მონაცემები,